

Vem bevakar räddningspersonalens arbetsmiljö i de kommande konstruktionsreglerna?

Boverkets ”nya” konstruktionsregler, dvs Eurokoderna + EKS, som varit ute på remiss nyligen kan i vissa lokaler innebära större risker för både rökdykare och personal som arbetar efter en brand. Även personer som vistas i dessa lokaler och inte följer standardiserade utrymningsförfarande löper givetvis större risk. Ändå uppmärksammas detta inte i remissförfarandet av Arbetsmiljöverket, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) eller någon enda räddningstjänst. Organisationen Svenska Brandbefälets Riksförbund som är ledamot i Boverkets referensgrupp ”Bärförmåga vid brand” har inte yttrat sig och inte heller några fackliga organisationer. Det kan finnas många orsaker. Okunskap om remissen, oklarheter om vilken roll organisationer ska ha i remissförfarandet eller helt enkelt att vissa icke fackorganisationer (läs Arbetsmiljöverket och SKL) har en okunskap om vad som påverkar räddningspersonalens arbetsmiljö. Resursbrist kan ju också vara en orsak. Jag vill med detta inlägg skapa uppmärksamhet för problemet och dess konsekvenser. Värt att nämna kan vara att BRA, Brandkonsultföreningen, anser att enplansbyggnader aldrig behöver dimensioneras med avseende på räddningspersonalens säkerhet.

SKL, som är en arbetsgivarorganisation för de flesta räddningstjänster i landet, och därmed borde vara intresserad av arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, skulle kunna granska remissen ur ett arbetsmiljöperspektiv. I deras remissvar verkar arbetsmiljöaspekten vara underordnad för att inte säga bortglömd. De lyfter förvisso upp en viktig aspekt som rör regelverkets tillgänglighet hos tillsynsmyndigheten.

Arbetsmiljöverket, som har ett flertal föreskrifter om rökdykning, risk för ras, riskbedömning och så vidare har enbart kontrollerat om de nya reglerna strider mot några av deras befintliga regler ur ett formellt administrativt hänseende. Det finns ingen ambition att se till faktiska arbetsmiljöfrågor, såsom hur säkerheten i byggnader påverkas för den personal som finns i dem under eller efter en brand. Och det är ju inte bara räddningspersonal. Det handlar om utredare, restvärdespersonal, saneringspersonal och personal för återuppbyggnad. Man kunde önska att Arbetsmiljöverket tittade på remissen med utgångspunkt att risk för ras inte skall öka eller att det skall bli enklare att riskbedöma i samband med det arbete som alltid behöver ske på en brandplats.

Som tur är har MSB gjort ett grannlaga arbete och bland annat belyst flera arbetsmiljöproblem i förslaget. Till exempel följande:

”I brandsäkerhetsklass 1 innefattas många enplans industribyggnader, vårdcentraler, kontor, restauranger, garage och butiker. MSB delar inte Boverkets bedömning att insatsmöjligheter inte behövs i anslutning till dessa byggnadstyper.”

”Under brandsäkerhetsklass 2 innefattas utrymningsväg som något som får rasa efter 15 minuter. Tidigare har bärförmåga i 300 grader under 10 min tillämpats för fast utrustning och undertak i utrymningsvägar. En utrymningsväg kan också i många fall vara en inträngningsväg för räddningstjänsten och det är därför av vikt att bärförmågan upprätthålls för såväl bärverk som tung fast inredning förankrad över en utrymningsväg. MSB anser att krav på bärverk i en utrymningsväg därför bör motsvara kraven på byggnadens stomme, undantaget lätta undertak och liknande som kan tillåtas falla ner efter 10 minuter förutsatt att de därvid inte riskerar att skada personal som bär föreskriven skyddsutrustning för rökdykning.”

”Figur 1 innebär såsom MSB uppfattar det kraftigt sänkta krav på bärförmåga vid brand för många byggnader i Sverige. Enligt MSB:s beräkningar kan 663 m² tillåtas kollapsa pga. en lokal brand i en Br 2 byggnad enligt föreskriftsförslaget.”

Ovanstående är bara några exempel hämtade ur MSB's svar på remissen. Synpunkter som rimligen både Arbetsmiljöverket, SKL och det stora flertalet räddningstjänster och fackliga organisationer borde kunna skriva under på. För visst är det väl så att om flera organisationer ställer krav finns det också större möjlighet att kraven går igenom. Frågan är vem inom räddningstjänsten som bevakar dessa frågor som får påtaglig konsekvens på något som ingår i arbetsgivaransvaret.

Även konsulter ser farhågor med att konsekvensen för räddningstjänstens insatspersonal inte uppmärksammas av dem som berörs. En av dem är Johan Lundin från WSP som uppmärksammat Utkiken på problematiken. *”Om Räddningstjänsten inte nöjda är med förslaget och blir varse detta först i efterhand kan det få olyckliga konsekvenser. En farhåga är att om nuvarande förslag klubbas igenom kommer det bli ett ändlöst tjafs om att det för vissa Br2:or kan krävas brandskydd av bärverket utifrån lag om skydd mot olyckor eller arbetsmiljölagen. Strul och stök i varje projekt är att vänta, olika krav i olika kommuner osv. Dagens situation blir i så fall inte bättre. Boverkets möjligheter att styra upp detta efter att föreskriften gått igenom är små.”*

Eller har jag helt fel? Kanske är det bara jag som är omodern som tror att räddningspersonal, olycksutredare och saneringspersonal kommer att behöva gå in i byggnader oavsett vilka alternativa metoder som finns. För visst är det väl så att många alternativa metoder kräver att man går in i byggnaden efter att branden slagits ner. Visst finns det väl tillfällen när metoden rökdykning är den effektivaste metoden och ändå är säker. Och vilka garantier finns det för att raset inte kommer efter att rökdykningen är avslutad och annat arbete pågår i lokalen?

Bifogat finns Boverkets förslag och svaren från AV, SKL, MSB och Brandkonsultföreningen (BRA).

PO Malmquist, Utkiken